

Selmeczbányai Hetilap

TÁRSADALMI HETILAP.

Kiadó tulajdonos és felelős szerkesztő:

SZENTGYÖRGYI EDE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Rózsa-utca 75/III. sz. a. hová a lap szellemi közleményei és az anyagi rész is ezimzendő.

Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési ára:

Egy évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 „
Negyedévre . . . . . 1 „

Egyes szám ára 10 kr.

Egyes számok kaphatók a kiadóhivatalban és Joerges Á. özv. és fia könyvkereskedésében.

Hivatalos, magán és nyílt-téri hirdetések megállapított díj-szabásunk szerint számíttatnak és minden általunk közölt hirdetésre felvilágosítás ingyen adatik.

Előfizetési felhívás.

Jövő évi január 1-ével újabb előfizetésre hívjuk fel a t. közönséget és felkérjük, különösen vidéki t. előfizetőinket, hogy az előfizetéseket lehetőleg már e hó végéig megtenni s illetve megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldése akadályba ütközzék. — Kik az előfizetési pénzeket ez évről még be nem küldötték, azokat felkérjük, hogy az előfizetési pénzek beküldését mielőbb eszközölni sziveskedjenek, mert különben új évtől kezdve nekik a lapot küldeni többet nem fogjuk. **Kiadóhivatal.**

A vízvezetékéről.

Múlt számunkban közölt közgyűlési tudósításunkban megemlítettük, hogy az e hó 9-én tartott közgyűlés a vízvezeték ügyét is érdemileg tárgyalta és hogy a Walser-czég terveit, melyeket egyik előző számunkban közölt cikkben ismertettünk, elfogadtattak.

Ugy dr. Stuller Gyula, mint Heinecz Hugó biz. tagok alapos indokolással kívánják, hogy a Walser-czég terveit ne legyenek előzőleg jóváhagyás miatt vagy a ministeri szakközeg által leendő megbirálás végett felterjesztve, hanem első sorban tárgyalja a közgyűlés e terveket érdemileg, hogy így tudomása legyen e vezetéki tervezet voltaképeni mibenlétéről és tisztában legyen azzal, hogy mi terjesztetik fel: mert hiszen jóváhagyás miatt e terveket a ministeriumhoz felterjeszteni kell ugyan, de ezt a közgyűlés oly formában teheti, hogy a Walser-czég terveit a maga részéről először érdemileg elfogadja.

Hüttl József ministeri tanácsos, biz. tag ugyan-ezt a véleményt osztja és a maga részéről a Walser-czég terveit elfogadja; elfogadja pedig azért, mert e czég

TÁRCZA.

Selmeczbánya történetéből.

(Történelmi vázlat egy német nyelvű, múlt századbéli kézirat felhasználásával.)
XXV.

Hogy az erőszakoskodó Weindlt hüvösre tették, azt egészen rendén találunk, de nem találta rendén a királyi pénztárnok. Sőt ellenkezőleg, még meg is intette a bányamestert, hogy pártfogolnia kellett volna Weindlt, ki a repesztőpor használatát behozta s így a bányászatnak és városnak nagy hasznára volt, s vigyázzon jövőre a bányamester, nehogy Weindl a főkamagróf tudta és bejegyzése nélkül elítéltessek.

Hogy az ilyen eljárás nem szolgálhatott a fogyelem szilárdítására, azt elgondolhatjuk.

A kedélyek ingerültségét növelte még a beállott drágaság; egy véka gabona 6—7 talléba került, s apró pénzt senki sem akart elfogadni; mindenki csak tallérokat akart.

Hogy tájékozást szerezzünk arról is, mily ember-erővel dolgozott akkor Felső-biebertárna, talán nem lesz érdektelen a bányabirósági jegyzőkönyv alapján felemlitenünk, hogy 1630-ban e bányánál 114 ércvájár, 70 kővájár, 15 vájárlegény, 19 bányács, 18 bányácssegéd, 5 napszámos, 19 csillér, 5 esatlós és 20 kovács volt alkalmazva.

Daczára az ellenszenvnek, melylyel küzdenie kellett, a repesztőpor használata mindinkább elterjedt. Nem is esodálkozhatunk azon, hogy ez eddig ismeretlen kezelés mellett szerencsétlenség is történt. Az első ilyen eset Bélabányán volt, hol egy Lorenz nevű vájár, valószínűleg egy el nem sült lyuk kifurása alkalmával történt robbanásnál, sulyosan megsérült 1631. január 11-én.

Ez évről még egy másik eseményt is kell felje-

kütőn hirtelen áll és azután meg szavától is a vízvezeték jóságáról. Az eddigi tervezetek kivihetetlenek. A Szitnya lejtőjéről való vízvezetés, tekintettel anyagi körülményeinkre, egyenesen képtelenség. A rozgrundi tó vizét meg levelezni annyit jelentene, mint a vihnyei bányászatot tönkre tenni, pedig meggyőződése szerint Vihnyén egyszer nagy bányászat lesz. (Felkiáltások: Bár ugy volna!) De meg a vizet villamos erővel kelene felnyomni, mi óriási költségbe kerülne. Jól tudja, hogy e vízvezetékekkel is sok baj lesz, miként az Budapesten és Bécsben is meg van, de az adott körülmények között mégis legezészerűbbnek tartja a Walser-czég terveit elfogadni.

Heinecz Hugó biz. tag bevallja, hogy először megijedt az 54400 frtnyi költségtől és aggályai voltak az iránt, lesz-e elég vizünk és érdemes-e ilyen tetemes befektetést eszközölni. És ha ez iránt még most sincs teljesen megnyugtató, mégis kibékült azzal a gondolattal, hogy a Walser czég tervét elfogadja, főképen azért, mert e terv fejlesztési képességgel bír. Arról persze le kell mondani, hogy a vizet a házakba lehetne vezetni, de a terv szerint készitendő vízvezeték mellett jól fogunk védekezni tűzveszély esetében és már ez egymagában elég indok arra nézve, hogy a tervet elfogadja. Igaz, hogy az ivó viz, a mely ránk nézve fölöttébb becses, kevés lesz, de takarékoskodni fogunk vele. A Walser-czég terveit elfogadja tehát és ennek költségeit megszavazza.

Dr. Stuller Gyula a Walser czég terveit szintén elfogadja, mert az adott viszonyok között ezeket tartja legkönnyebben és legolcsóbban keresztül vihetőeknek. De teszi ezt közegészségi szempontból is; mert oly rossz, egészségtelen ivóviz van itt, hogy dr. Tóth Imre egyik tudományos felolvasásában kimutatta,

gyeznünk, mely elég világosságot vet az akkori állapotokra. 1631. november 16-án egy Plang nevű vájár és Ruop nevű szénmérő Selmeczen jól felhajtván a garatra, illas fővel együtt ment haza Hodrusbányára. Útközben a két pityókás ember összeveszett, s Plang kardot huzván, úgy keresztül szúrta a szénmérőt, hogy ez harmadnapra meghalt. A bíróság azért példásan megakarja büntetni Plangot; de az urak közbenjártak érte, s így életének megkegyelmeztetett. Az emberölés, úgy látszik, akkoriban nem is volt valami ritka, s a büntetles kézrekerítésére sem fordítottak valami nagy gondot. Így 1632 június 16-án Lienspacher Gottfried házában táncmulatság volt s természetesen az ital sem hiányzott. A vége az lett, hogy a férfiak lerészegedve, összeverekedtek, s e verkedés alkalmával egy meixeni vájárt agyonlöltek. A tettesek megmenekedtek a büntetés elől, mert megszöktek.

Ily körülmények között erélyes emberre lett volna szükség, ki állása tekintélyénél is lendíthetett volna az ügyek rossz menetén, s ez lett volna a főkamagróf; de a kit e magas állásra ez év vége felé kineveztek, ullaerstorfi Buchenberg György, soha még tájéka felé sem ment a bányavárosoknak, csak Bécsből igazgatta kerületét, s teendőit a körmözei alkamagróff, Stokh János végezte.

Hogy az erélyes vezérel hiánya mennyire hátrányára volt az egész selmeczi bányászatnak, azt elgondolhatjuk. Hozzájárult az állapotok még rosszabbá tételéhez még az is, hogy a vízkerék hajtására szolgáló vizet szolgáltatató tó a város és felső mohr felett szétfeszítette gátját, s a lerohanó vizár 3 házat teljesen összerombolt, sok udvart és pinczét beiszapoló sőt 5 ember is belehalt a zúgva, dörögve lerohanó hullámokba.

A vízkerék, hajtó erő hiányában, megszűnt működni, a vízemelés szünetelt, s így a legmélyebb

hogy az összes betegedéseknek 15%-ka a rossz ivóviz következménye. Szólok még tovább megy és hajlandó hinni, hogy az itteni bányász nép degenerálása szintén innen származik. A kis csecsemő gyermek emésztő szerveit már korán elrontja a rossz víz. Nincs város, a hol annyi nyomorék volna, mint városunkban. A sűrűn előforduló golyvát is a rossz víznek tulajdonítja. A terv azon részét, hogy külön legyen használati és ivóvízvezeték, azért helyesli, mert az Ignác-forrás vize dr. Sztankay Aba vegyelemzése szerint chlór, amoniak és más mérgező anyagokat tartalmaz. Ezt a vizet tehát egészen el kellene ejteni, mert a felsorolt mérgező anyagok még szűrés útján sem távolíthatók el. Azoknak aggálya tünjék el különben, kik gondolják, hogy a kérdéses terv keresztül vitele esetén vízvezetékünk lesz ugyan, de vizünk nem. Szólok meg van róla győződve, hogy a Paradicsom hegy lejtője, a Szent-János és Sattel-tároló forrásai egybekötve a közelben lévő Sobó forrással is, egy nagyobb vízrezervoár felállításával mindig elegendő vizet fog adni.

Végül felszólt Huberth Andor városi mérnök, ki a Walser czég terveit nem ócsárolja, de azokat elfogadásra még sem ajánlhatja és már most jó eleve figyelmezteti a közgyűlést azon mizeriákra, melyek a kettős vízvezeték következtében be fognak állani.

Ugyan e tárgyra vonatkozólag kaptuk az alanti cikket, melyet érdekességénél, magvas tartalmánál fogva egész terjedelmében közlünk.

Évek óta foly a munka, tanácskozás, tervezés, javaslat; gyűjtetik adat, az ezen tárgyra vonatkozó összehalmozott iratok maholnap nem darab, de kilogram számra mérendők, és a mi fő, az még sincs, nincs a szükségelt mennyiségű viz, s úgy látszik nincs a vállalathoz pénz, s a városi tanács részéről a kivitelre elhatározás!

fejtséi pontok, melyek a legjobbak voltak, elfulva maradtak.

Mint már előbb is több ízben felemlítettük, az akkori bányászat átka volt a víz. Legtöbb helyen emberi erő huzta ki a vizet, s a vízhozók, kiknek pontos és kitartó működésétől oly sok függött, nem részesültek a legjobb bánásmódban; az 1633. április 18-án Lakner János, királyi biztos elnöke alatt tartott tanácskozmányon, melynek tárgya volt a vízhozás módjának biztosítása, meg lett állapítva, hogy a bányágyelők szidják, verik, ütlik a vízhozókat s 2-szer 3-szor 8 órai munkára kényszerítik. Ez alkalommal határozatott, hogy 8 órai munkaszaknál tovább senki sem tartassék a bányában s az ügyelők emberségesen bánjanak a munkásokkal. Printsch sáfár és Creutzhuber ügyelők ellenmondtak e határozatnak s azt állították, hogy a vízhozókat szép szóval együtt tartani nem lehet. E fellépésük miatt a biztos komolyan megdorgálta őket, s intette, hogy a határozat ellen cselekedni ne merjenek.

Az ilyenféle kellemetlenségekhez még az is járult, hogy a víz megint győzedelmeskedett minden emelő készülékeken. Már 10 munkahelyet öntött el, s egyáltalán a vízveszély annyira elterjedt, hogy hire egész Európát bejárta. Akadtak is francia vállalkozók, kik ajánlkoztak oly gép felállítására, mely az egész vizet felemeli, kaptak az alkalmon s a francziák hozzáfogtak nagy titkolódzással; esodát vártak a rejtelmes géptől, de bizony az csütörtököt mondott annyira, hogy a francia vállalkozókkal, Mazelet- és Bosquetvel fel kellett bontani a szerződést.

1633-kan rabensteini báró Dietrichstein Gábor nevezetett ki kamaragrófnak, ki lehetőleg igyekezett a fegyelmelettel zabolázni s jobb rendet behozni. Jó akarata eredménytelen maradt. A munkások rakoncátlanokodása nem volt oly könnyen fékezhető; mert ha egyiket-másikat meg is büntettek, az nem volt

Ha a vízvezeték ügyében a kivitel-, szervezésre fordított sok beszéd, irás, terv, javaslat valami csoda által mind vízzé válna, az egy hatalmas vízuhatag volna, mely Selmezbánya városát is elsöpörné. Ma már ily csodák ritkaság számba mennek, Selmezbányát és vízvezetékét ily bővizű veszély nem fenyegeti.

A létesítendő vízvezetéknek első sorban legnagyobb akadály, hogy nincs elegendő természetes forrásvíz.

Tekintsük meg a rendelkezésre álló forrásvizet. A Szent János, Sobó vagy Netzpal forrás, a Moórtárna a legnagyobb szárazságban is 45 köbméter vizet szolgáltatott, újabban a Sattel-táró vize mely nem egyéb, mint az alsó városi tónak a tárnába becsurgó vize, is kombinációba vétetett, ez ad naponta 34—50 köbmétert, így tehát a vöröskúti völgybe összegyűjtendő forrásvíz mennyisége a legszárazabb időben is vagy 90 köbméter naponként, ez ivásra alkalmas víz, kivéve a Satteltárót, melyet szűrni és műfogással chemice tisztítani kell a benne levő sok vasoxiddal; tehát 6000 lakosra naponként és fejenként 15 liter víz esnék a legszárazabb évszakban is. Ez bizony vajmi kevés, minthogy minden vízvezetékkel ellátott városban egy főre és naponként 150—200 liter vizet szokás számítani és ennyi kell is, a higienisták legalább ennyit megkövetelnek.

Az egészségtan nemcsak sok vizet, de teljesen kifogástalan minőségűt és bakterium menteset ír elő, nem ismer külön ivó és külön használati vizet, csak egyféle jó minőségű vizet, és ha már vízvezeték készül, ilyenre törekedni is kell, csak ilyen vizet szabad vízvezetékbe foglalni! Tehát Selmezbányán a vízvezeték tervezése helytelen alaptól indult ki, annak kivitele az egészségre veszélyessé válhat. Kétszeres kiadás! Külön ivó és külön használati víz, valóban unicum! Ezen terhez a szomszédos városok kétféle vízvezetékét vizsgál mintául, (Körmöczb.) ott van egy more patrio használati vízvezeték minden házban csurgóval, mely felfogatván a másik s így a további házakhoz megy és egy külön ivó vízvezeték, ez éjjel-nappal hydransokon folyton csurog, de a házakba nincs bevezetve, talán azért, hogy a lakosoknak az ártalmára volna!

Walser-czég adott tervet és költségvetést e kettős vízvezeték létesítésére, külön az ivóvízre 18000 frt és külön a használati vízre 36000 frt költséggel, megemlítve, hogy a szükséges vízmennyiséget a szomszédos hegylejtőkön kellene felfogni s a vöröskúti völgyben gyűjteni. A vezeték zárt volna és csak közkutakkal vitetnék ki, a házakba történő bevezetésről tehát szó sincs; a vezetett vizet minden lakos a közkutakról hordja lakásába. Az így tervezett vezeték is nyereség számba megy kiváltképp azon házakra, melyek gyakran vannak oly helyzetben, hogy kutjaikban hétszámra sincs egy csepp víz, s a vizet a város fővezetékén levő csörgőkről kény-

olyan, hogy javító hatása lehetett volna. Hogy ez állapotokról még világosabb képet nyerjünk, felhozzuk Peuzerus Boldizsár, tanácsnok és várnagy 1634. április 8-án beadott panaszát, mely szerint a várba zárt bányászok oda bort hozattak, s ott azután neki eresztették kiesapongó kedvüket. Lármáztak, dorbézoltak s ittas féktelenségükben annyira mentek, hogy pinczejét feltörték s a hordókból a sört kieresztették.

A vízhozás nehézségei is nem hogy gyérültek, hanem inkább mind nagyobb mérvben fokozódtak. A vízhozásra már alig lehetett embert kapni; mi különben nem is volt csoda, mert a vízhozókat nem egy ízben 3—4 műszakon át is kényszerítették dolgozni, úgy, hogy ezek kimerülten majdnem összerogytak már. Jelenkezett ugyan több tervező és vállalkozó, kik a szivattyukon oly alapos javítást ajánlkoztak eszközölni, hogy harmadrész embererő is elég legyen. A kísérletek mind meghiusultak s csak hiábavaló költségeket okoztak.

Elvégre a selmeziek küldöttségileg Hontmegye főispánjához, kékkői Balassa Ferencz báróhoz is fordultak segítségért. (A bányabirósági irnok így nevezi a főispánt: Franz Balloschi freiherr von Ploenstein) Ez ígért is; hiszen ígérni könnyű; segítettek is, így gróf Széchny Murányból, báró Révay Ferencz Thuróczból, Illésházy, embereket küldvén a vízhozásra; de ezek kimerültek csakhamar s többé őket vízhozásra fogni lehetetlen volt. Ki e keserves munkát, melyet több helyen sötétben kellett végezni, egyszer megkóstolta, többet nem kért belőle. Az állapotok mind rosszabbra fordultak. Kivált az 1636. évet végzetesnek lehetne mondani, mert az időben vette kezdetét a Brenner-szövetkezet határozott hanyatlása. Ez évben a bányáknál egyéb szerencsétlenség is történt, mely szerencsétlenségeket többnyire a szállító kötél elszakadása okozta.

(Folyt. köv.)

telenek kupa számra hordani, az új vezetékkel valamivel közelebb esnek a vízforráshoz, és minthogy a vezetett víz nem fog állandóan csurgani, jobban lesznek biztosítva mint eddig, nem találnak üres „kasznira.“

Tűzveszély esetén is jobban lesznek biztosítva, mert a város több pontján lesz hozzáférhető nagy nyomású víz, de a vízvezeték egyéb célra aligha fog szolgálni. A lakosság ép oly kevés vizet fog fogyasztani, mint eddig és egészsége ápolása és tisztogatásra azzal ép úgy fog fukarkodni, mint eddig; mert azt hozni kell, készen lakásában nem találja.

Mit követelünk egy teljesen kivitt vízvezetektől?

1. Sok, az az elegendő legyen a vezetett víz,
2. higiénie szempontból kifogástalan vizet vezessen.
3. Minden házba vezesse, hogy a lakosok egészségük ápolása és a tisztaság létrehozásában könnyen és bőven használhassák.

Sok, az az elegendő lesz a vezetett víz, ha az naponként és fejenként 150—200 liter, ezt Selmezbányán el lehetne érni de annyi költséggel, melyet sem a város, sem a lakosság meg nem bírna, itt a körülményekkel is kell számolni és a higiénie fölve ellen első sorban vétkezni, alkudni kell az egészséggel, pedig azzal alkudni nem lehet! A követelést sokkal alábbra kell szállítani és fejenként 50—60 liter vízzel be kell érni, tehát a vízzel minden háztartásban gazdálkodni is kell. Ma kevés ház lesz, hol naponként és fejenként 25—30 liter viznél többet fogyasztanak, tehát ezen mennyiségnek a kétszerese az egészség és tisztaság ápolásában lényeges faktor leend.

40 évi megfigyelés azt tanúsítja, hogy Selmezbányán csak 2 évben volt kevesebb mint 800 milliméter évi csapadék, sőt sokszor az 1000 millimétert az az 1 méter is meghaladta, tehát 1.5 millió négyzet méter területre legkevesebb 1,200,000 köbméter csapadék, ha kerek számban 1 millió köbmétert veszünk s fel vesszük mint a természettudósok állítják, hogy a földre esett csapadék egy harmada elpárol, egy harmada a föld felett elfoly, egy harmada a földbe ivódik, akkor 1.5 millió négyzetméter területről egy évben 333,333 köbméter víz folyik le még a legszárazabb évben is és ez felfogható, ebből esnék az év minden napjára kerek számban 900 köbméter, és ha ezen mennyiségnek csak felét vesszük is, minthogy a vizet gyűjteni és tartogatni kell, azért a fele elpárologhat, még mindig 450 köbméter viz állhat rendelkezésre naponként, a természetes vízforrásokon kívül, melyeknek legkevesebb napi mennyisége 90 köbméter.

Tehát sem vízben, sem víznyerő területben hiány nem volna, de minthogy az évi csapadék nem egyenletes időközökben esik le, a vízgyűjtő területek és források sem szolgáltathatnak egyenletes mennyiségben vizet, a víznek készletben tartására mesterségesen készült gyűjtőtartányok kellene, s pedig tavak vagy cisternák.

A napi 300 köbméter viznek a legnagyobb szárazságban való biztosítására kellene 300—90 × 100 nap = 21,000 köbméternyi cisterna vagy tó. Ezen berendezés még azon 40 év alatt elő nem fordult esetben is biztosítana, midőn 100 napon át nem esnék egy csepp csapadék, de ilyen eshetőség nem forog fenn, Selmezbányán a legszárazabb nyári évadban is szokott számot tevő csapadék lenni, s azért a tartány nagyságát felényire lefokozhatni, 12,000 köbméter a napi 300 köbméter vizet képes lesz szolgáltatni.

Ennyit lehet elérni a mostani viszonyok közt. Azonban nézzünk körül lehetne-e még állandó forrásokból vizet nyerni a vöröskúti völgybe? A Paradicsomhegy nyugati oldalán van a Tirts-forrás és a teplopotok felső forrása. Ezeknek vize le van foglalva a szélaknai, hodrusi és rozgrunditavak számára, ez a terület nem sok vizet ad, de jól felfogva napi 10—15 köbméter vízre lehetne a legnagyobb forrásban is számítani, ez tekintélyes mennyiség. Másik források terület a hideg és Sobó hegy nyugati oldala, itt inkább tavasszal, ősszel és télen van állandó forrás, innét is lehetne a vöröskúti nyergén át némi vizet vezetni.

Harmadik forrásos terület a Neczpál telek és mellette a quare szikla aljában elterülő rét és legelő, innét a vizet már csak 50—60 méternyi táróval lehet a vöröskúti völgybe átvezetni, ezen forrásos terület valószínűleg a legnagyobb szárazságban is adna 10—15 köbméter vizet, s így ezen említett helyekről még lehetne 20—30 köbméter napi mennyiségű vizet nyerni s így az összes források adhatnának 110—120 köbmétert. Ezen területek megnyerése után a viztartó nagysága is kisebb lehet, tehát 19,000 illetőleg 10,000 köbméter.

Mint köztudomású, ezen vizet adó területek vizjoga nem a város tulajdona. A gedeoni vízvezeték a felső szélaknai tóba viszi a felső meleg patak és

Tirts-forrásokat, a Paradicsom északi lejtője, a Sobó és hideg hegy nyugati lejtőjéről a Rozgrunditóba, a Neczpál melletti telekről a bélabányai tóba megy a víz.

Selmezbánya város a vízvezeteki vízhiány tekintetében oly fura helyzetben van, mint a mythologiai Tantalus, csaknem ajkáiig vízben áll, de a vizet elérni nem képes, s örökös szomjra van kárhoztatva!

Pedig Selmezbánya, mielőtt a földje mélyében tartalmazott kincsek érintetlen voltak, valószínűleg sokkal több forrással bírt mint jelenleg, midőn ma hegységei a kincs után tárnakkal minden irányban átjártak! Fényes bizonyíték erre mind azon terület mely bányászatilag érintetlen. Így a Kalvária hegy oldalán jó magasan 5 állandó forrás van, s az innét kezdődő völgyek mindegyike sok vizet vezet. A Sobó hegy oldalain igen sok forrás van, bár ez több irányban van, de csak sekély tárokkal átszelve. A sz. Mihály tároi völgyben 3 forrás van, egy a tavak felett, egy a majori kertben, és egy Fizély kertjében, mind három bővizű. A Szent-János, Kartehinál források is csak annak köszönik létüket, hogy vizadó területjeik nincsenek aláájva. A Paradicsom és Rössel hegy keleti, a város felé néző oldalán, az ó-városi hegy oldalon kiadóbb forrásokat hiába keresünk.

Tehát mi vitte el Selmezbányának természetes forrásait? az ezer éves bányászat, a hegyek lejtőivel párhuzamosan futó tárók maguk és nemkülönbben az üregek összeomlása után keletkezett sziklarepedések a talaj, a források tartányaiba felhalmozódó vizet a mélységbe vezetik, azért kell a bányásznak vízzel küzdeni, ezen vizet a Ferencz császár és II. József altárhoz vezeti le a Garamba, az itt kiáramló viz kis esés mellett 2 malomkővet hajt.

Az altárokából kiömlő viz nem mind ered Selmezbánya belváros területéről annak legfőbb $\frac{1}{10}$ része, de ez is már tekintélyes mennyiség.

A bányászok a mult századokban az itt uralgó vizszegénységen akként segítettek, hogy a környék magas hegylejtőin vízfogó árkokat húztak és a csapadékvizet mesterségesen készített tavakba gyűjtötték, ezen művek mai napig is állanak és működnek.

Selmezbánya léte a bányászathoz van növe, ha itt megszűnik a bányászat, a város is megszűnik létezni. Városunknak fenállása és virágzása ép úgy országos, mint bányászati érdek, ebben a bányatulajdonosok ép annyira érdekeltek, mint a bányászattól élő bányamunkások és tisztviselők és egyéb városi polgárok.

Valamely helynek jó közegészsége minden egyes lakosnak közjava, rossz közegészsége ellenben közös kára, ezt minden a város területén lakó vagy érdekelt egyenlően s nyli. Selmezbánya dacára kitűnő fekvésének és sziklatalajának, nem tartozik az ország egészséges városai közé, itt a halandóság 1000 lakos között évente 35—40-re rúg, a születések csak kevés számmal mulják felül a halálozási számot; be van igazolva, hogy a város lakossága csakis bevándorlók, de nem születés által szaporodik. A vízvezeték hivatva volna ezen egészségi nyomoron segíteni, de csak akkor lesz eredményes, áldáshozó, ha az eselszerűen vitetik ki.

A vízvezetéknek elegendő vízzel való ellátására a vöröskúti körül Paradicsom és Sobó hegyek egy részére leeső csapadék és az ott található forrásvizet van szükség, legfőkébb 2 négyzet kilométert tevő terület ez. A természet vezetadó dús tarházából egy morzsa csak ez, mely a kincstári bányászatra nem vész el, mert a város völgyében lefutó vizet a zúzó és egyéb művek javára értékesülnek.

A városi tanácsnak tehát midőn vízvezeték tervez kötelessége még vizet adó források és területekről gondoskodni és a viztulajdonosokkal ez irányban tárgyalásokba ereszkedni.

2. pont, hogy közegészségi szempontból kifogástalan legyen a vezetett víz. Kétféle vezeték terveztek, egy ivó és egy használati víz, nem tekintve, hogy ez kettős kiadás, a cél mégsem lesz elérve, a nagy közönség ép úgy fogja az egyiket, mint a másikat ivásra és főzésre használni, részben összetéveszti, részben a cselédnek lustasága, ostobasága és közönye miatt.

Ezen eshetőségtől eltekintve a használati viznek, ép oly tisztának kell lenni, mint az ivó viznek, a használati vízzel kell a tisztaságot az utcán, udvarban, házban, a csatornában fentartani, ha ez a víz nem teljesen tiszta, annak ártalmas következménye minden bizonnal jelentkezni fog. Sehol a világon, hol vízvezetékét készítették kétféle vezeték nincs, csupán Körmöczbányán, ott minden házhoz folyik egy more patrio majd nyílt, majd csöves használati vezeték tele szeny és piszokkal és van egy külön ivóvízvezeték, mely az utcán felállított kutakból kifolyik. Besztercebánya 3 évvel előbb készített vízvezetékét, mely kötelezőleg minden házba be van vezetve és napi és fejenként 150—200 liter vizet is szolgáltathat. Tehát Selmezbánya városának nem két, hanem egy vízvezetékre van csak szüksége, mely minden tekintetben egészséges vizet vezessen.

A vízszűrősről még az 1889-ik évben Dr. Tóth Imre főorvos tartott értekezletet a helybeli gyógyászati és term. tud. társulat ülésén, mely külön lenyomatban is megjelent, hol rámutatott mindazon veszélyekre, mely a vízszűrésből keletkeznek; csapadékvizet nyílt tóban összegyűjteni és azt szűrni nem biztosít a víz egészséges voltáról.

3. A vízvezeték minden házba bevezetendő, hogy a lakosok a vizet könnyen kaphassák s vele a szükséglethez képest bőven élhessenek is. Ezen követelménynek a tervezett vízvezeték nem felel meg; csak utcai kutak tervezetnek, kinek vizre van szüksége vigye vagy vitesse a nyilvános kútról. E tekintetben a házi asszonyokat kellene megkérdezni, minő tapasztalatokat szereztek a vízfordás ügyében, a hölgyek bizonyára nem pártolják az utcai kutakat; de legyünk gyakorlatiak és igazságosak, a vizet lakásainkban sokkal bővebben fogjuk tisztaságra alkalmazni, ha ott csapon áll mintha azt utcáról vagy kútról kell behordani, a csapról vétel alig kerül munkába, míg az utcáról vagy kútról hordani már sok fáradság és sok idő vész el, a drága időt pedig hasznosan is lehet más irányban értékesíteni. Ha az utcáról vagy kútról hozzák a vizet, azzal a háztartásban nagyon takarékoskodnak például ma a legtöbb házban kéz és arcmosásra alig 1—2 liter vizet szokás használni, ez a csekély víz a szennyet nem képes lemosni, egyszóval a vízzel mint tisztasági eszközzel mindaddig fognak takarékoskodni, míg ahhoz könnyen nem jutnak, tehát ha a vizet az egészség ápolása és tisztaságban jól akarjuk használni, annak minden házban csapon kell állani.

Ezen okból a tervezett vízvezeték elítélendő, az rossz, a cél, mire készül nem valósítja meg, a közegészséget nem javítja. Selmezbánya lakosságának a tervezett vezeték ellen állást kell elfoglalni és követelni, hogy egy vezeték készüljön, mely minden házba bevezethető legyen.

A vízpazarlás ellen minden házban felállítandó vízi órákkal ellenőrzést gyakorolni, s az elhasznált vizet minden háztulajdonos vagy lakónak a fogyasztott mennyiség után megfizetni.

Ha a vízvezeték ezen vázolt követelményeknek megfelel, fog a város közegészségének javítására szolgálni, csak is ekkor várható, hogy a betegség és nagy halálozás kissebedni fog, egyébként minden marad a régiiben.

A vázallakból kitűnik, hogy Selmezbányán lehetséges a közegészségügy megjavítására alkalmas vízvezeték létesíteni, a szükséges víz mennyiség beszerezhető; de a városi tanács 6 esztendő óta egy lépéssel sem ment tovább, nem gondoskodott új vízleadó területek vagy vízforrások megszerzéséről, abban nyugodott meg, hogy egy ivó és egy használati vízvezeték alkot nyilvános kutakkal, és most ezen tervet kívinni akarja. Ennek nem szabad megtörténni. A város jó közegészsége magas érdek, annak javára minden lehető meg kell mozdítani, tegyen a városi tanács komoly lépéseket, hogy a Tirts-forrás, a felső tepli-potok, a Sobó hegy lejtőinek a vörösküti völgybe levezethető forrásai és részben egyéb vizeit is a vízjogosultaktól megszerezze, nem kell ezen területek összes vízmennyisége elég lesz, ha naponta 50 köbméternyi víz a város felé, terelhető akkor aránylag már kisebb víztartályra lesz szükség, s a város 50—60 liternyi napi és lejenkinti vízzel lesz biztosítható. Ezen nyerhető vizekért a lépést mielőbb meg kell tenni, s a tárgyalást a víztulajdonosokkal a belügy-ministerium útján megindítani.

Ha a város tanácsa a kifejtett igazságoknak hitelt nem hajlandó adni, kérdezzen meg a közegészség, tudomány és vízvezetésben jártas szakembereket, tudósokat, ilyenek dr. Fodor József a közegészség-tanára és Vein János budapesti vízvezetési igazgató, Zsigmond Béla mérnök, sőt magát a tervező Walsper Ferencet is, hogy mondjanak őszinte és nyílt véleményt a Selmezbányán a város tanácsa által kivételre felvett vízvezeték felől, ezek azt egyhangulag rosznak, céljtévesztettnek megnevezik felelőnek fogják nyilvánítani.

A vízvezeték csak akkor lesz olesó, még ha 60000 frtnak a kétszeresébe is kerül, ha az egészséget fogja javítani, ha minden lakos 1 frt vagy több vízi adót is fizet évente, ez csak látszólag sok, mert a haszon bőven, kétszeres sőt háromszorosan is megéri a közegészség javulásában és a viznek könnyen való hozzáférésében. Az ezen szellemben kivitt vízvezeték volna az első döntő lépés a rosz közegészség javításában, de ha mint tervezve van kivittetik, azon egy lépéssel sem fog segíteni, és Selmezbányán megmarad a rosz közegészség, a nagy halandóság, szóval minden a régiiben, sőt még több! a közönség vállaira oly új teher rovatik, melynek nincs a megfelelő egyenérték!

Caveant consules!

• • • y.

Ujdonságok.

— Az Erzsébet rom. kath. nőegylet jövő vasárnapon d. u. 3 órakor a társépítési épületben lévő iskolai helyiségben karácsonyi ünnepélyt tart, a melyen karácsonyfa lesz és 50 szegény iskolás leánygyermek ruházzal is lesz megajándékozva. Ugyanazon egyet március 1-én vagyis a farsang utolsó hetében saját pénztára javára kedélyes táncvizsgalmat rendez, mely nem fog báli jelleggel birni.

— Tánczestély. Az akad. Segélyző Egyesület jan. 16-án elite tánczestélyt rendez, mely az egyesület által eddig rendezett fényes tánczestélyek sorának méltó folytatását fogja képezni. A meghívókat a rendezőség e napokban küldi szét.

— Bányaszerencsétlenség. Az elmúlt péntek — reggeli műszakban a Pachertáró egyik részében szerencsétlenség történt. Az ott dolgozó Urbanszky István vajúrra ugyanis a bánya kettős burkolata lezuhant és őt maga alá temette. A mellette dolgozó Treczka Pál úgy adja elő e dolgot, hogy a lezuhanás csak egy pillanat műve volt és azt semmi recsegés vagy más nesz meg nem előzte. A bányamunkások, Jákó Gyula bányatisztjük személyes vezetése alatt azonnal mentésre siettek és délutáni két óráig dolgoztak, mely mentési munkálatnál csakánnyal a nevezett bányatiszt legjobb példával járt elől. de szegény Urbanszkyt már csak halva húzhatták ki a lezuhanó kötőmeg alul. A Kuti István alkapitány által a helyszínén megejtett vizsgálat minden kétséget kizáró módon igazolta, hogy mulasztással senki sem vádolható ebben az esetben. Urbanszkyt — Hülli József bányagazgató meghagyására — nagy bányadisszel temették el a munkástársak, altisztek, Jákó Gyula bányatiszt és nagy közönség részvétele mellett. A szerencsétlenül járt munkás, józan életű, szorgalmas és buzgó bányamunkás volt és özvegyet és 3 gyermeket hagyott maga után.

— Veszedelmes lyuk tátong a Takáts üzlete melletti kis téren egy mély aknába nyíló üreg deszkaajtóján. E lyuk már néhány hét óta veszélyezteti az ottani közlekedést és így felhívjuk a hatóság figyelmét arra, hogy e deszkaajtó födelet mielőbb csináltassa meg.

— Baleset vagy gonosztett. Stahl Lipót helybeli fűszerkereskedő és szódagyáros kocsisát, Baranovszky Jánost, mult hetfőn telt szodaüvegekkel Hodrusbányára küldte. Már hat sőt hét óra elmúlt és a kocsis még vissza nem érkezett; midőn azután még a későbbi órákban sem tért vissza. Stahl égő lámpával kocsisának s illetve szekérének felkeresésére indult. Nem messzire a Vörösküttől meg is találta lovát, de a szekérének és kocsisának nyoma veszett. Kedden reggel hét órakor Lindmayer János hodrusi biztornál jelentést tettek, hogy a honvédsir közelében lévő útkanyarulat mellett a hóval borított mélységben valami szekér fekszik s alatta egy ember van megfagyva. Nevezett rendőrbiztos, kocsin azonnal a helyszínére sietett és ép akkor érkezett oda, midőn zsadányi fuvarosok a lezuhanó szekeret emelték és egy félig megfagyott, megdermett embert, kinek feje tele volt aludt vérről, szállítottak fel az utra. Ez ember Baranovszky János, Stahl kocsisa volt, ki az egész éjjelt a szekér alatt a hóban töltötte el. Hogy miként szabadult el a ló és miként zuhanó a szekér a kocsisal a mélységbe, azt a vizsgálat eddig kideríteni nem tudta, de valószínű, hogy a kocsis nagyon ittas állapotban volt és hogy a szekeret valaki rosz akaratból döntötte le. Bármint legyen is, ez eset nem igen történelmet volna meg, ha ez útvonalon korlátok és kerékvetők lennének. Hogy ezek nincsenek és hogy ezekre felette nagy szükség volna, azt kiemeli a rendőrbiztosi jelentés is. A 12 méternyi mélységbe zuhanó kocsis a helybeli kórházba szállították, hol dr. Kapp Jakab tb. főorvos azonnal gyógykezelés alá vette. A kocsis, dacára sérült állapotának nincs életveszélyben.

— Az akadémia új palotáját a tavasszal már valószínűleg megkezdik építeni. Az építés helyül alkalmasnak az akadémia uton fekvő két Körös-féle ház és kinstári telek fog szolgálni. Az új palota homlokzata körülbelül 70 méter hosszú lesz, tehát jóval hosszabb mint a mostani új akadémia, mert ennek frontja csak 48 méter hosszú. El lesz ezen épületben helyezve a fizika — elektrotechnikai, ásványtan — geologiai, vaskohászati, fémkohászati, ábrázoló mérnari, építészeti és vegytani tanszék. Azonkívül az akadémia mintaműhelye is oda fog költözni. Világítása villamos lesz. Ezáltal a jelenleg tanczeloakra használt Belházy-féle ház és a bányatörvényszéki épületek valószínűleg lakásokká fognak átalakítani. Az akadémia központi épülete sem lesz oly túllómótt, mint jelenleg, mert két tanszékkel kevesebb lesz benne. Az egyidőben kiszemelt Óvár telke azért nem alkalmas az épületre, mert egyrészt igen magosan fekszik, másrészt területe nagyon kicsiny. Az épület részletes tervezését valamelyik fővárosi építész fogja elkészíteni. A kormány e nagylelkű elhatározása által az akadémia oly otthont nyer, mely minden tekintetben meg fog felelni a modern kor igényeinek és egyúttal a várost is szépíteni, díszíteni fogja.

— Karácsonyi gyermek ünnepély lesz jövő vasárnap d. u. fél 3 órakor a városi vígadó nagytermében. Az érdekesnek és szépnek ígérkező gyermek ünnepély karácsonyfával lesz egybekötve és azt az alsó ovodai gyermekek részére Jahn Vilma jeles óvodásnőnk rendezi. Az ünnepélyre szívesen láttatnak úgy a szülők mint az érdeklődő közönség is.

— A selmezi gyógyászati és természettudományi egylet tegnap d. u. 5 órakor a Belházy-féle ház tantermében havi ülést tartott, melyen dr. Tandlich Ignác tb. főorvos fölöttebb érdekes előadást tartott, melynek tárgya volt: „Kokain a foggyógyászatban.”

— Igen sikerült estély folyt le mult szombaton a szandriki ezüstműgyár kaszinó helyiségében. Az előadott darabok mindannyian óriási tesztést szültek a megjelent szép számú, distingvált közönségben, melynek körében megjelent Kazy, Bars megye főispánja és Berks Róbert lovag cs. és kir. kamarás, szeretetre méltó neje ő méltóságával együtt. A bevezető abból állott, hogy a Geramb János József-féle Unió keletkezésének és mostanáig való fejlődésének története lett röviden, főbb vonalakban előadva, mely előadás alatt azután a vonatkozó részleteknek megfelelően egy laterna magika által árnyékolt képek jelentek meg az e célra kifejlesztett függönyön. E képek közül kiemeljük a Geramb-Unio első bányatelepét, a Teremtőtárnát, a szandriki ezüstáru gyárat, Lovag Berks Róbert és neje arcképeit és tívégül dicsőségesen uralkodó Királyunk és szerete Királynék Ő Felseégeinek képét. Az uralkodó pár képeinek megjelenésénél óriási éljen és taps vihar tört ki. A műsor többi darabjai is nagy tesztést arattak s különösen kiemeljük még a boszniai duda játékát, melyet a szandriki dalárda adott elő és Mahrné urnó előadását. Végül örömmel konstataljuk, hogy a legtöbb részlet magyar nyelven lett előadva, mi tekintettel a gyári alkalmazottak külföldi voltára oly örvendetes haladás mely igazán mondva, párját ritkítja. Több ily pompásan sikerült estélyt kívánunk a derék szandrikiaknak.

— Ekszhumálás. A mult heten városunkban három hulla lett ekszhumálva még pedig néhai Lehoczky Gyula volt akad tanár, anyósának és egy gyermekének hullái, melyek Breznóbányára lettek szállítva az ottani családi sírboltba.

— Rendőri hír. Állatkínzó fiu. Egy iparos tanonc állott a mult napokban a rendőrség előtt azzal vádolva, hogy egy kis macskát a falhoz szegezett úgy, hogy mind a négy lábát külön-külön felszegezte s még ráadásul a szegény állatnak egyik fogát is kitörte. A kegyetlenkedésekre hajló fiu megkapta a megérdemelt büntetését.

— Kiállítási tárgyak láthatók tegnap óta Csiba István üzletének kirakatában. Fizely Károly műlakatos kiállította ugyanis itt azon tárgyakat, melyek a millenniumi kiállításról visszaküldettek és melyek két díszes kótartató és egy levényomóból állanak. Ajánljuk e szép munkák megtekintését a t. közönségnek, mert sokan, kik a kiállításon voltak is, azokat nem látták.

Különfélék.

— Pályázat. A m. kir. bányászati és erdészeti akadémia physika-elektrotechnikai tanszékénél betöltendő laboransi állásra ezzel pályázat nyíltatik. Ezen állomásra való végleges kinevezés csak egy próba év sikeres betöltése után történik. Az állomással járó illetmények: 400 frt. fizetés 50 frt. lakpénz és 20 ürköbméter tűzfajárandóság. A pályázóktól megkivánlatik, hogy kitanulási lakatosok vagy gépészek legyenek. Olyanok, kik már eddig is elektrotechnikai munkálatokban jártassággal bírnak, előnyben részesülnek. Felhivatnak mindazok, a kik ezen állomásra pályázni akarnak, miszerint kellő bizonyítványokkal felszerelt folyamodványaikat és pedig azok, a kik már szolgálathoz állanak előjáróságuk útján, a többiek pedig közvetlenül az alulírt akadémiai igazgatóságához 1897. évi január hó 15-éig nyújtják be. Későbbben beérkező kérvények tekintetbe nem vétetnek.

— A f. hó 14-én megtartott állatvásárra felhajtattott 98 drb ökör, eladatott 25; tehén 86, eladatott 57; tinó 83, eladatott 22; üsző 65, eladatott 18; ló 29, eladatott 3; juh 65, eladatott 38. — A vásár már az ujonnan bekerített vásártéren tartatott meg, a felhajtás és forgalom előbbi vásárainkhoz képest igen gyenge volt.

Idegenek névsora.

— A mult hétről. —

„HUNGÁRIA SZÁLLÓ.”

Fischer J. Henrich	„ Brűnn	Stoletz Albert	utazó	Bécs
Riesensfeld Theodor	„ Bpest	Liebmann Henrich	„	Bpest
Goldberger Fülöp	„ Bpest	Klein Mór	„	Bécs
Popper Alfréd	„ Bécs	Knöpfler N.	„	Bécs
Fleischner Hermann	„ Bécs	Roth József utazó	Reichenberg	
Hohenberg Ignác	„ Bécs	Ebel Ottó	„	Heilbronn
Hoffmann Károly	„ Pécs	Fraiy Ferencz	„	Kassa
Aprithi Vilmos	„ Igló	Vogel Mihály kereskedő	Szatmár-Lővinger Hermann	„ Vágújhely
Stromi és Kovács	„ Besztercebánya	Pospovics Emanuel utazó	Linz	
Steiner Rózsa színésznő	Fiume	Blau Berthalan utazó	Bpest	
Grünvald Adolf	utazó	Bécs	Wimmer Ignác	„ Linz
Henriczy Béla	„ Aszód	Vogler Bernáth	„	Bpest
Herman Ferencz	„ Bpest	Robetschek M.	„	Bpest
Klekner Adolf	„ Bpest	Steiner Izidor	„	Bécs
Kohn Odo	„ Kőrmöcsbánya	Fischer S.	„	Bécs
Schwarz és társa	„			Miskolcz
Willhaim Miksa utazó	S. A. Ujhely	Weiskopf és neje	kereskedő	
Lukács Samu	„ Bpest	Bpest		
Graef Otto	„ Bécs	Grünstein Gábor utazó	Miskolcz	
Hohberger Hugó	„	Goldstein Mór	„	Bécs
Kisfali Ferencz	„	Timschak Gyula	„	Bpest

A n. é. közönség becses tudására vagyok bátor hozni, hogy Selmezbányán, a főtéren fekvő Wankovits-féle ház sarokboltjában egy egészen ujonnan berendezett, a modern igényeknek teljesen megfelelő, a legkülönfélebb s legfinomabb hazai, francia és angol legdivatosabb szövetekkel dúsan felszerelt

szabóüzletet

nyitottam.

Azon körülmény, hogy sok éven keresztül voltam a Czemmel és Mannheim országszerte jó hírnévnek örvendő nagy szabócézég társtulajdonosa és üzletvezetője, elég biztosítékot nyújthat a n. é. közönségnek arra nézve, hogy mindennemű igényét úgy a szövet nyújtás, mint a szabászat terén és a tartós és divatos kivitelben kielégíteni képes leendek.

Nagyrabecsült pártfogását kérve maradok kitünő tisztelettel

Selmezbányán 1896. szept. havában

Czemmel György
szabóüzlet-tulajdonos.

A közelgő nagy ünnepek alkalmából bátorodom áruházamat a nagyrabecsült közönség figyelmébe ajánlani, melyben kész női kabátok, gallérok, köpenyek stb. a legdivatosabb módon kiállítva dúsan választékban jutányos árak mellett kaphatók. Ezen felül bizvást ajánlhatom kitünő tartós minőségű vászon, kanafasz, ruhakelméből álló bőven felszerelt raktáromat.

Kész férföltönyök és különösen téli kabátok üzletben nagy választékban és olcsón kaphatók, de kívánatra mérték után is gyorsan elkészíttetnek.

Kérve becses látogatását maradok kitünő tisztelettel
Selmezbányán, 1896. decz. havában
Löwy Adolf.

Diszes karácsonyi ajándékok!

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudására hozni, hogy a karácsony alkalmából üzletemet dúsan felszereltem tajt és más pipákkal, szivarszopkákkal, szebbnél szebb ékszerekkel, karperecekkel, óralánczokkal, gyönyörű kagyló és ásvány készítmények csiszolt kő és ékszerekkel melyeket mind jutányos áron árusítok.

Tisztelettel

A karácsonyi ünnepeknél élvő halakat is fog lehetni kapni, a melyekre való megrendeléseket már most is elfogadok.

Ochtendung I.

Különféle nippesek!

Szabászati mértékvételt, derék mintarajzolás't és ruhavarrást,

valamint fehér és selyem himzést tanítok. Elvállalok ruhákat is varráásra és mindennemű himzést.

Tisztelettel
SZEPESSI
Mihálka Leona úrnónél.

Krause József

aranyozó és festő, a közelgő karácsonyi ünnep alkalmából a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlja szent- disz figurákkal, metszett keretekkel, törülköző és kefetartókkal, aranyozott képeretekkel, konzol tükrökkel dúsan felszerelt raktárát. — Üzletemben a fentebb felsorolt tárgyak szépen és olcsón renováltatnak is. Kiváló tisztelettel
KRAUSE JÓZSEF.

H-PATKÓSAROK.

FOLYTON ÉLES!

Koronalépés lehetetlen, biztos járás által a lovat kiméli, használatban olcsóbb, mint a közönséges sarok.

VALÓDI ACZÉLBŐL!

Kapható

CSIBA ISTVÁN

vaskereskedésében.

HIRDETŐJE

Baker Alajos, fényképezési műterme és ásvány árudája saját házában.

Barth Antal hentes üzlete a takarékpénztár tulajdonát képező u. n. Flemming-féle házban. Kapható mindig frissen s tisztán készült hentesáru, zsír, szalonna, tepertű, virsli, sertéshús stb. a legkitünőbb minőségben és jutányos árak mellett.

Frieber Ferencz a főtéren lévő szabóüzlete nagy, a legfinomabb és legdivatosabb kelmékkel felszerelt raktárral Ezen üzletben diszmagyar ruhák, férfi- és gyermeköltönyök, katonai és más egyenruhák finom, izléses kivitelben és legújabb módon gyorsan és jutányos áron készíttetnek.

Gasparik János a takarékpénztár épületében lévő cipész-üzlete, melyben női, férfi és gyermekcipők raktáron tartva dúsan választékban készen kaphatók.

Herczog M. Főtéren lévő üzletében lehet a legszebb karácsonyi és ujévi ajándékokat olcsó áron bevásárolni. Raktáron van itt finom, divatos női kalap, karmantyú, sapka, gallér, téli czipő, keztű, kendő, gyermekruha, játékarú, férfidivat czikk, album, emlékkönyv, nessesaire, finom himzett bőr szivar és pénztárcza, selyemesnyő, galanteri és norinbergi áru dúsan választékban. A lefolyt idény folytán a kalapok beszerzési áron kaphatók.

Joerges Á. özv. és fia karácsonyra — dúsan raktárt tart a legújabb ifjúsági iratok, ajándékművek, remekírók és disz-művekből. Az évad levélpapír ujdonságai raktáron vannak. Névjegyek, emlékkönyvek stb. stb.

Liptay László ajánlja a terasszon lévő nagy üveg áruházát, mely rendkívüli, dúsan választékban van felszerelve. Mindennemű üveg, porcellán, majolika, chinaezüst, nippes stb. áruí valóban érdemesek a megtekintésre.

Ochtendung Ignác a főtéren lévő boltja, melyben ásványdarabok és ásványból készült különféle emléktárgyak stb stb állanak a t. közönség rendelkezésére.

Singer Ignác karácsonyi és ujévi ajándékok bevásárlására ajánlja a terasszon lévő nagy áruházát, melyben jutányos áron kaphatók, készöltönyök, gyermekruhák, felöltőkben téli kabátok, bundák, esernyők, czipők, kalapok, sapkák, kalocsnik férfidivat áru, nyakkendők utitáskák és bőrdöngők stb.

STEINER BERNÁT ajánlja a karácsonyi ünnepek alkalmából a terasszon lévő, dúsan választékú, a legfinomabb, legdivatosabb és legtartósabb árucikkkel felszerelt nagy áruházát.

Tuschl Gusztáv az alsó-gyógytár mögötti cukrász üzletét a karácsonyi ünnepek közeledtével a legújabb s legszebb cukorárakkal és karácsonyfa díszekkel szerelt fel úgy, hogy ott meglepő, szép ajándékok vásárolhatók.

TRGINA ANTAL a terasszon lévő hentes üzlete, melyben tiszta, izletes hentes-készítmények, kitünő minőségű zsír, szalonna, tepertű, sódar, mindig friss sertéshús, jó virsli stb. kapható.

A ki jó és szép tartós és elegáns karácsonyi és ujévi ajándékokat olcsó áron vásárolni akar, az siessen
WEISZ ADOLF
áruházába, a Deak-Ferencz utcájában fekvő Stanga-féle házban.

Dukasz Gyula

Deák-Ferencz utca Mihalik-féle házban lévő üveg, porcellán és lámpa dúsan választékú raktárát ajánlja karácsonyi és ujévi ajándékok bevásárlására. Ez üzletben jutányos áron kaphatók sőr és likőr készletek, kristály és színes üvegből: karlsbadi porcellán, evő, kávé, tea, mokka és mozdókészletek; asztali és függőlámpák, legjobb gyártmányú villaméggökkel; chinaezüst, vaj, sajt és cukor-tartók, gyümölcs és sütemény-tálak, gyertyatartók, asztaldíszek és evőeszközök; majolika és porcellánfigurák, vázák és nippesek; tükrök, képek minden nagyságban, aranyozott és diófakerekekkel, ablakfüggöny-tartók, toiletté és tea-asztalok stb. stb.

Gverk testvérek az Akademia utcájában, Schosztal-féle házban lévő szabó és cipész-üzletük. A t. védő közönség a legpromptabb módon lesz itt el-látva kész és mérték után készült szabó és cipész árukkal.

HASCH J. ajánlja a t. közönségnek a régi városnézőpéldét, oldal-boltjában lévő szép nagy választékban felszerelt arany-ezüstműves és ékszer-rész üzletét. Igen szép és jutányos áron karácsonyi ajándékokat vásárolhat itt a n. é. közönség. — Javitások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Krause József templomberendezési műterme. Alapított 1890-ben. Templom-berendezési munkák és templom s más festések kivitele vagy fel-újítása minden stylenben a leggyorsabból a legfinomabb kiállítással. Szentek szobrai fából a legfinomabban festve és aranyozva.

MARKUS M. cukrászüzletében kaphatók igen szép karácsonyi és ujévi ajándékok és karácsonyfa díszek a legnagyobb választékban.

Pleva József-féle cipész-üzlet a főtéren. Dús választékban felszerelt kész cipő-raktár. Női-, férfi- és gyermek-czipők mérték szerint gyorsan, jutányosan, a legdivatosabb szabásban, tartós kivitelben készíttetnek.

Singer Ignác karácsonyi és ujévi ajándékok bevásárlására ajánlja a terasszon lévő nagy áruházát, melyben jutányos áron kaphatók, készöltönyök, gyermekruhák, felöltőkben téli kabátok, bundák, esernyők, czipők, kalapok, sapkák, kalocsnik férfidivat áru, nyakkendők utitáskák és bőrdöngők stb.

STEINER BERNÁT ajánlja a karácsonyi ünnepek alkalmából a terasszon lévő, dúsan választékú, a legfinomabb, legdivatosabb és legtartósabb árucikkkel felszerelt nagy áruházát.

Tuschl Gusztáv az alsó-gyógytár mögötti cukrász üzletét a karácsonyi ünnepek közeledtével a legújabb s legszebb cukorárakkal és karácsonyfa díszekkel szerelt fel úgy, hogy ott meglepő, szép ajándékok vásárolhatók.

TRGINA ANTAL a terasszon lévő hentes üzlete, melyben tiszta, izletes hentes-készítmények, kitünő minőségű zsír, szalonna, tepertű, sódar, mindig friss sertéshús, jó virsli stb. kapható.

A ki jó és szép tartós és elegáns karácsonyi és ujévi ajándékokat olcsó áron vásárolni akar, az siessen
WEISZ ADOLF
áruházába, a Deak-Ferencz utcájában fekvő Stanga-féle házban.

Távirat.

A ki az alkalmat felhasználni akarja jól és olcsón venni, az **STEINER BERNÁTHOZ** forduljon, mert a közeledő ünnepek alkalmából egy nagy karácsonyi occasiót

rendez, és azon kellemes helyzetben van, hogy 400 db, 6 és 7 méternyi, komplett ruhákra elegendő, legújabb divatu és jó minőségű szövetmaradékot ugyszólván potom áron t. vevőinek rendelkezésére bocsájthat.

Ez alkalomból a többi czikkeire is, melyek szállított áron kaphatók és női és leány confection selyemszövetek, bársony, plüche, barchet, flanel, női és uri fehérnemű, ingek, nyakkendők, zsebkendők, fejkendők, keztűk, valódi Jäger ingek, kanafasz, rumburgi vászon, asztalnemű, kávé teríték, damasztok, chiffon, tunisz és csipkefüggöny, ág és asztal takaró, szőnyegek, bútorszövetek és minden divat czikk és rövidárúkból állanak, felhívja a n. é. közönség b. figyelmét.

Számos látogatást kérve maradok kiváló tisztelettel

Steiner Bernát.

